PI PU NUN

PI PU NUN

Buatsaihtu

Pastor Challiana

1972

PUBLISHED BY THE TRIO BOOK HOUSE, AIZAWL

First Publication, 1969

Reprint 1971 (Copies 1,500)

1971 (Copies 2,000) 1972 (Copies 2,000)

THUHMAHRUAI

Zoram Chanchin Ṭha Jubili (1944) hriat reng nân tiin Chanchin Ṭhain kan ram a tihên hmaa kan pi leh pute nun leh Chanchin Ṭha kan neih hnua kan Koh hran chanchinte ka ziak a Chanchin Ṭha kan neih hmaa pi leh pute nun ka ziak chu bu khata siamin Zochhâwnpa (Rev H W Carter) khân "Hmasâng Mizo Awm Dân" tiin khawlin a lo chhu tawh a

Tûnah hian pi pu nun mawi tak leh duhawm takte thangtharin kan lo theihnghilh tawhte chu kan lo hriat chhuah leh a an nun dân tha lai apiang kan zir ve a, kan vawn reng theih nân a bua siam ka lo duh ta a A bu hming atân pawh "Pi Pu Nun" tiin ka sa a

He lehkhabu hi Aizawl Trio Book House an tih chuan khawlin chhutah min dil a, lâwm takin ka phal sak a ni He lehkhabu tê tak tê atang hian zirlaite leh thangthaiten Mizo nun mawi tak in zir chhuah ka duhsak che u a ni

Sêrkâwn, Lunglei,
22nd March, 1968

Pastor Challiana,
Sêrkâwn

THU AWMTE

Bung		Phêk
1	A ram awm dân leh hmasâng nun dân	1
2	Kût	4
3.	Zû	6
4.	Tlâwmngaihna	8
5.	Zawlbûk	14
6.	Thlarau chi hrang hrangte	17
7.	Inthawina	23
8.	Sakhaw lam	[illegible]
9.	Mitthi khua	31
10.	Thangchhuah	33
11.	Mi lu lâk chin lai—Vai lo leu	40

PI PU NUN

BUNG 1

A RAM AWM DÂN LEH HMASANG NUN DÂN

Mizoram hi A[illegible] m[illegible] zingah lai g âr vak lo, a dip vela awmte [illegible] hriat mang loh a ni. A ram kan lam chu a dung lam mel 200 vêl a ni a, a vâng lam chu mel 100 vêl a ni. Mel kil li chhiar chuan mel kil li 7,230 lai a ni. Mel kil li khatah mihring 11 vel emaw an awm. He ram [illegible] mihring hi kum 1901 a khaw chhiar khan mihring 82,434 an awm a, tun khaw chhiar hnuhnung ber 1941 kum khân [illegible] chuan mihring [illegible] kan lo ni ta a, [illegible] theih kan lo ni ta. Chuti chung pawhin kan [illegible] hle mai.

He ram hi tlang [illegible] khawsang a ni a [illegible] kan inti a, Zova awm mi kan [illegible] ram. [illegible] zingah chuan hnam urang [illegible] thlah a [illegible] zinga hnam [illegible] ho chu Lusei [illegible] chu lal chite [illegible] sa kil [illegible] thei [illegible] a Lusei hnama chhiar leh [illegible] chu Lutawiho [illegible] an ni a, chung chu [illegible] chhiar an ni. Nimahsela a ram pum puia mihring chu Mizo hnam kan inti thei vek a ng.

Mizorama awmho hian r[illegible] dang chanchin kan are vak lo va kan hriat berate chu mind ptu Pawi ho khi an ni. Chutichuan ram dang chanchin linna te hmasâwnna te hi a awm [illegible] pi leh pu dan ang zêlin tawngka ngawtin thu an inthlah chhawng vêl thin. Pi leh pi dân ang [illegible] awm loh va, an tin loh chuan mi dik lovah kan [illegible] thiai a. Chuvâng in pa hu chu a zahawm a [illegible] fo tur a ni

Mizo ram hi ram fianrial, hnam dangte nêna in chiahpiah lohna ram a nih avângin ram thianghlim a ni Mihring pawh hri ṭha lo 'eh bawlhhlawh thuah chuan en thianghlim Tin, hnam mîwl si, rilru put d nah chuan rilru fel tak pu an n kan ti thei bawk An thil ngaih hlut ber thin chu mipa chu huaisen a ni, mi chak leh taima an hlu Mipa fa a lo pian ve leh hian 'Mipa huaisen, sai kâp tûr," an ti nghâl a, chu chu upate mals wmna a ni Sa kâp thei, mi huaisen ni sela an duh ber a ni

Hmeichhia erawh chu dâwih ber chan an chantîr a, amaherawhchu hmêlṭhaah man tam tak manah an duh a, chuvangin hmeichhia an o pian veleh hian, "Se man tûr," an ti thîn a Mipain hmeichhia rêng rêng anna a nei tûr a ni lo, hm i hbe ri iu pu chu mi dawizep an ni a, an rilru pu anga an hriat phawt chuan, 'Pawnfên fêng rawh," an inti thuai thîn Chuti chuan hmeichhe ropuina ber chu hmeithai leh taimâk leh 'a deh thiam a ni Mipa ta an ni a, sum leh pa a lei an ni a, an inchhûrgah thu tongmah an nei lo Sakhua pawh an nei lo va mipa sakhua an sakhua a ni ve mai Hmeichhia leh chaka in sakhua an nei lo," tih a ni Hmeichhe fa chuan kum li lek an nih aṭangin hnathawh an zir nghâl a tui an chawi a, thing ṭang an kuai a inchhûng lamah hnathawh engkim an zir nghal a Mipa a gin an lêng an lêng ve thei lo va kawng n kim ih hmungchhiatna an nei hma bik Thil engi awh danglam deuh hlek bîk-anga tih an neih chuan, 'Hmeichhia tê tê," tih an ni zêl a

Mipa fa chu naupan lai aṭangin huai an sirtîr a ni An zirna ber chu sa kah tam 'eh mi thah tam a ni. Chutichuan mi huaisen leh pasalṭha tih hriatna ber chu a sumhmun bangah sa lu tinrêng a intâr thut thîn

Mizo fate inzirtirna hmun ber chu mahni in chhung chaw thlêng hmun hi a ni Zing chaw ei laiin pa berin a nupui fanaute hnathawh dân tûr zawng zawng a rêl a, a fateho fuihin a zi h thin a

Lal chi hrangte khân ropui zâwk leh chak zâwk nih an duh avângin mahni chipui Lusei ngaite nen pawh an indo thîn a, chu chauh ni lovin, Pawite nen pawh an indo thin Khaw tin hi kulhin an inhung a, râl vêng an insiam reng thîn Iin an va inrûn a a hnehtu an nih chuan an thah tam theih ang apiang kha nunau pawh thliar lovin an inthat a, a thente chu salah an man bawk An thahte lu chu an hâwn a, sa kâp haw ang chiah bawkin an lâwm a in hma mite pawhin an lo lâwm a, an lo hmuak dur dur thin a Mi lû chu an târ a mipa naupang tê tê pawh an sah tir a, chu chu râl thattu anga ngaih an lo ni ve a, huaisen nih an lo hlawh ve a ni Achângin rawlralin an che bawk thîn a An dote khaw lamah khân pa hnih emaw pathum emaw lek te pawhin an va kal a, an khaw dai kiangah emaw, lovah emaw aiukin an va châng a, an hmuh apiang hmeichhia pawh mipa pawh an va that a, an lu an hâwn thin a Mi that apiangin chhâwn an t wn theih avângin hu sen pasaltha nihna a ni a, an awh ber chu a ni Chutichuan Lusei ral emaw, Pawi râl emaw hlauvin mualna réng rêng a awm lo

Amaherawhchu tualthah hi chu sual lian puia ngaih a ni thung a Thiang lova ngaih a ni a, fate thleng pawhin pawina a awm thei Zû an ruih ngawt loh chuan inthah hi a awm lo tih theih a ni Inthah chu sawi loh, zu rui lava inhauh leh insual ngawt te hi a awm lo hming chhiatna lian pui a ni

Mihn tual lo that sela, a thaha chhungte n a rem chân phawt chuan thah ve an tum ang Chuvângin a inhumhimna chu lal in a ni a Lal in a tl n luh

a, sût a vawn hman phawt chuan a him a, amaherawh chu lal bâwihah a insian ta a ni Tumahin an khawih thei ta lo va, chuta ṭang chuan a nupui fanau thleng in kumkhuain lal bawi an ni tawh thin

BUNG 2

KÛT

Kut hi Mizoramah chuan mi zawng zawng nuam tih hun ber a ni A hun lo thleng tûr hi an nghâk hlel êm êm thin a Kum khat chhungin kût vawi thum a awm: Mim Kût, Pâwl Kût, Chapchâr Kût

Mim Kût He kut hi vaimim seng zawhah a ni thin Mithi pual bik a ni a, mithi hnai, thla thum la tling lo chhûngte chuan mahni in theuhvah zû an zû a chhang an siam a, chhang pai te, zû te mithi tân an chhiah a, ni thum hnuah chuan a duh apiang ei thian a ni tawh Mitthi hlim awmna kher lo pawhin an chhiah ve a Hei hi chu ṭahna kût a ni

Pawl Kut He kût hi naupang pual bik a ni Buh seng zawh a ni thin A hun a lo thlen hma ni hnih ni thum vêlah kût sa zawngin thang an kam a Chhûng tinin sa ei ngei an tum a sava an awh loh chuan ar tal talh tûr a ni Naupang an inchei a, mi ṭhi te, banbun te puan te hawhin an inchei thin Kut ni tlaiah chhung tin nuten chaw ei thlêngin buh leh sa leh artui hmin sa an chawi chhuak a, dai kiang lungdawhah leh khawlai lungdawhahte an fate hruain an kal khâwm ṭhin a Chhawng an hnawt a buh leh sa chu an inbarh chum a, nula leh tlangvalte pawh an tel ve thin Tin nu leh paten lungdawhah chuan zûte an inhn thin Tin, pahote pawhin in lamah zû an suho bawk ṭhin Chu mi zan chuan mi rethei ber pawhin

âr an talh a, an artui neih zawng zawng an chhûm a, duh tâwkin an ei ṭhin He kût hian ni khat lek a awh a ni

Chapchâr Kût He kût hi lo vah zawhah a awm ṭhîn Puithing kût a ni a, nimahsela lal leh upa leh naupang zawng zawng tân pawh tel theih vek chu a ni. A hma rei fêah an lo ur lawk a, lal leh upaten zû an lo sa lâwk chiam a A tan zân chuan Pâwl Kût ang bawkin tlaiah lungdawhah chhâwng an hnawt a mualah an chai nghâl a He mi tan zân hian tlaivâra chai tûr a ni Chu mi zâna an tlaivâr loh chuan zan dangah chai a thiang tawh lo va, chuvângin an tlaivâr ngei thin a ni

Mi zawng zawngin an uar êm êm a, mahni lu lâm an inti a Nulain an puan thul khung tha ber an la chhuak a vakiria an khim a, tlangval pawh an inchei bawk a, mualah an ding kual pût a, an inkaihkuah a A laiah khuang bêngtu leh seki tumtu an inzui a, chu mite chu hla hriltu leh hruaitu an ni Chaina vêlah chuan mipa leh hmeichhe naupangin an saidawiûm tha berin zû leh khawizû an chawi a, saidawiûm nei lovin mau ûmte hian an keng a, chaibo leh mi dang tupawh an duh apiang an tulh a Naupangbo hi chu an chai ve lo va, chaiho zu tulh chu an tum ber a ni Nuam an ti êm êm thin

Dân narânin zan thum leh ni thum a awh ber a, chu mi chhûng chuan chhûn zân zawmin an chai thîn. Kût zân chuan nupa intihtlân leh inhauh leh thinur rêng rêng hi a thiang lo He mi hun hi mi tinin nuam an tih ber hun a ni a, chuvângin tîtîah chuan hmân lai Chawngtuia an awm laia an Chapchâr Kût hi nuam an tih êm avângin an kût nuam tin hun an hai a, favâng thleng rawkin an chai a, nakinah chuan buh seng tûr an nei ta lo va, an khua chu an lo teh ta chiam a ni an ti ṭhîn

BUNG

ZŨ

Hmân laia Mizo zu sak ber chu zupui, rakzû, zu fâng a ni Zufâng hi chu zu tak tak anga chhiar a ni meuh lo va, chhûng khatia an chhâwlhal chânga han ei hlek tûra an sak a ni a, vantlâng inho tûra tih a ni lo Nû leh pate hian an ei a, naupang pawhin an ei ve thei Ruihna tham pawh a ni meuh lo Kâwnglâwng emaw fazû emaw an chhûm a, dawidim an phol a, zu bêl tê deuhvah an bilh a, a dihin a buhin an ei a, a duhin tui an pawlh a, an hâwp mai thin

Zupui Hei hi hmân lai chuan an in ber a ni Tûn laia zu sâwr, tinzû an tih ang hi an ching ve lo va He zû hi mi mal emaw, chhûngkua emaw tân chauhva in tûra sak a ni lo Mi tinin zu bêl an nei thenh va chutah chuan zupui hi englai pawhin bel khat tal chu bilh an tum theih va Han pawimawh engemaw a awm hun atân an ti a, inrâlrin nân an nei reng thîn

Zû an in hian a chhan a awm deuh zêl Han zû an ti a, an r mohhuah hâwn te hian an in a Se chhun ni te, khuangchawi ni te, kut ni te, chawngchen ni te, sa u lam ni te, mitthi awm ni leh khawhâr lênpui ni te hian an in ber. Mahni ngawt emaw, chhûngkua ngawt emaw zû an in ngailo va, an thenawm khawvêng te an sâwm a; a incu kha an lo pung deuh va a tam an au bêl an rawn thawh a, an lei belh a Ni lêng mohkhua te pawhin an ti a, tumah mahni ngawt chuan an rui duh lo Tualchhe ind thasâkna av ngiu an inlehin an intiwk a, an in a rui thin Mi tlenkhat, mi chunga lunguih lohna lo nei ru renga khân he mi ruih hun hi an châng a, an lo inhnial a, an inhau sei ta zêl a,

a tâwpah chuan insualna a thlen a, thisente an in chhuah a, achâng chuan an intihlum hial a Zu rui chhe deuh phei chu an in lamah an hlawng a, an fate leh an nupuite an vêl a, achângin buangbêl chuang.h te an tuan a, an in chhûng thil tam takte tichhiain an inti p.chhe telh telh thîn Chuvângin zû hi sual chhuahna bul a ni a, nu leh pa ithauna tichhuaktu, nupa then tirtu, leichawitirtu, tualthahtîrtu, u rêutirtu, rûk rûktîr-tu a ni kan ti lo thei lo va, chuvângin kohhran pâwl-tlêm tê an lo awm ṭan veleh zû hi Kristiante tan chuan bin ngei ngei tûr a ni tih mahni chhia leh ṭha kriatna in an lo hre chhuak nghâl a, in loh an intuk ta a

Zu in hauh lova inhau leh insual an duh lo va zu in hun atân an khêk a, chu mi hun chu thil sual tih nâna khêk an nih chuan zu chu thil sual tihtîrtu a ni ang a, chuvângin zû hi sual anga lang chiauh pawh ni lo, suala lang sa a ni Kohhran tân chuan in tûra infuih mi a ni lo Zû hi Mizo ngaih dân chuan inkawmho rina hman mi induhsakna tih loh theih chu a ni lo Lal emaw, an ṭhiante emaw an ina an va thlen khin duhsak tih entir nân zû an zûk ṭûin Rui khawpa an intîr kha chuan an titlai t a a entîr a Ei lam thu an pawh ei sên loh khawpa ei tûr a awm loh chuan kham lo anga ngaih a ni Zû pawh luak bawrh bawrh khawp a an in chuan tlai tih a entir a ni

Rakzû Hei hi a ... wngin an in lo Lal leh upa-te bian inkawm khâwm nîn lal ...nah an in ṭhîn a A chângin ṭhian dûn lek pawhin an in a, mi tam tak an inko ngai lo Raih awl tak a ni a, a tuih pawh a ni a, chuvângin rui chhe khawpin an in ngam lo

Zulâwm: Hei hi naupang puai bik a ni Naupangho bian buhhûm tlêm ṭheuhvin an khawn a, an dêng a, in khatah an nêl tlâk nu an chhumtir a, a lo bilh sak a A

thlum hunah inna tûr an ruatah chuan mipa naupang zawng zawng chu an insâwm khâwm a, hlim takin an in khâwm thin a Puitling tih ang ti ve thei anga an in ngaih avângin an mduh ve a, thil ti thei ve tak angin an inngai a, achângin an rui ve bawk a; nimahsela thil sual tih nân zawng an hmang lêm lo Kum khatah vawi khat emaw lek hetiang hi an ching thin a ni

Hmasâng dânin nula leh tlangvâl bian chaineahte emaw, chawngchepnaahte emaw tih loh chuan zû an in ngai lo. Nu zingah pawh lal khâwnbâwl upaho nupui te tih loh chuan an in ngai lo Naupang phei chuan upaho zingah rêng rêng an in ngai lo, nula leh tlang vâl su in hi thil zahthlâka ngaih a ni Puitling zu hmun leh ruaithehna hmuna naupang tel ve hi zah thlâka ngaih a ni

BUNG 4

TLÂWMNGAIHNA

Hei hi thu rorpui tak a ni a, a huam zau hle mai Taimâk te, huai te, chhel te, thilphal te, ngilneih te, mahni hmasial loh te hi a huam vek a A hming ngawt pawh hi a mawi a ni Hei hi pi leh pute ngaih sân ber pakhat a ni a, nu leh paten an in chhûngah an fate an zirtir ber a ni Mizoram hian hei hi an uar êm avângin Mizo ram timawitu ber thin chu tlâwmngaihna hi a ni. Chhiat ni that niah mi tlâwmngai thiltih hian a timawi a, a tinuam thin

Tlâwmngaihna hi a hre ngai lo tân chuan dâwt sawi anga ngaih theih a ni, an tih apiang chu chak zâwka [illegible] ngai Mûn ei tûr pe sela, "Ka châk lo ve," an [illegible] an rilru tak chuan an châk hle a, an rîl a tâmin, an tui pawh a hâl hle a, nimahsela an tlâwmngaihna avângin an erin an in duh lo mai a ni

Khasi rama kan Mizo tlangval sikul lutte chuan mi an thihin an thlân an lai thuai thin e Khasi then khat chuan, "Mizo chuan thlan laih hi an chak zâwng tak a ni," an ti hlauh mai tih thu an sawi ţhin Thlân laih te chu a chakawm lo, nimahsela tlawmngaihram thatho takin an lai a ni

Mizo fate hi naupan têt atangin tlawmngaih a an zirtîr thin Mite thil pêk apiang an la tûr a ni lo Miten ei tûr an pêk apiang an ei tûr a ni lo ... vahnaah upaho leh tlangvalte an chhuah chuan ... engmah tihtir lovin an ... tur a ni ... lovin atul awm a piang an bro nghâl tur a ni ... a an va riah lei ... thung f wm te ... chhum te, chaw ... tlangval tum vek a ni ... engemaw in ... tur a awm leh upain ... a ... tur a ni ... phur a rih deuh ... ak ang a an ... mang loh leh an ... zawn ngai a nih leh paktat zualkovah a ... a, ... tahin an awmpui thin a, zâwnţute lo thlen ... chuan an lo enkawl thîn

Chhuahvahnaa tlangvâlte chetla hi upate hian an en ru reng a, tlâwmngai bera an hriata kha chawi mawi ve an duh a ni ... hmanah emaw amah kha ... lan an duh a, a tel loh chuan zû an in duh lo va, amah kha tangkapui ropui tak, sipai huaisenten Victoria Cross an hmu ang maia ngaih ropui a ni

Mitthi emaw damlo emaw zawn tur lo awm sela, tlângau ... hriat veleh zan lai pawh ni se, ruah pawh sûr sela, an 'awmna hmun atangin an tlân nghal a, a zawntu nih an tum theuh avângin an lachuh vak thin Achâng phei chuan damlo ţhenkhat chu an ... zawk ţhin Khaw dangte nên an ... a, kawng lakahte nasa tak in an inbeiah a, chak ber kha nih an tum a, damlo awm na khaw thlenga an zâwn luh phei chuan chu mi khaw

tân chuan zahthlâk tak a ni, tlâwmthlâk a ni, chuvâng in kawng chanvêah emaw lo lâk sak an tum ngei ngei tûr a ni Inzâwn avângin khaw ţhenkhatte chu lalte chen in inngeih loh phah nân an hmang a, "Mi zâwn tûr awm leh teh se," an ti a, tlangvâlho hi an inkan reng ţhîn

Zualkova tlân : Hmasângin chhûng leh thi nte hi lehkha inţhawn a awm ve lo va, lehkha leh lehkha tlân puitu ber chu tlangvâl te, mipa naupangte an ni Khaw kharatah damlo emaw, mitthi emaw awm sela, a chhûng te'n khaw danga an chhûngte ko duh sela, tlangvâl hnêna emaw, mipa naupang hnêna emaw an dul chuan an sawi phawt chuan rang takin an na am a, ar tlâng i gi âl ţhîn An chhûngte hnênah chuan a dam thei ang berin an va thlen a, mitthi chanchin va thlen tûr an nih phei chuan, "a na hle a hi âwm e, nimah cla chah zawng a la chat êm lo ve" an ti a, rang ta in an t'âr chhuahsan leh mai a Kan hnuaia awm lai pawh hîr zualkova tlân ngai a nih chuan sia tipate thu tgi kir tlangvâl emaw, naupang emaw chu an inkau sa ve ang, tlân ţûi an tih velen rang takin an tlân nghal ţhîn

Thlân laih Ktuaa mi thi an awm a, fâh tûr an khaih phawt chuan naupên hlamzuah thi a nih si loh chuan awm ni kham tûr a ni Mitthi inah chuan a ţhenawm nu leh pa leh vêng hla deul va mite an lo tlân lût a a chhûngte leh laipahote chu mitthi ruang bâlah an thu ţhîn a, tap thei an ţap a, mi nerâu in chhûnga leng lote kha pâwn lêr thlengin an thu ţhîn Mitthi chhûngte an nih ngawt loh chuan naupangte, rula leh tlangvâlte chu an awm lo Tlangvâl leh mipa naupangho chu thlân laihtu an ham thuai a Tlang vâlin thlân an lai a, naupangin khaukhi chhi a tûr thingtoal emaw, lung emaw an pu a, pulain thing an khawn a, tui an chawi a, mitthi chhûngte ţanpui an ţûlna apiang kha an ţanpui ţhîn.

Mitthi thlaichhiah nân siai emaw an talh a, a sa ei tûrin tlangvâl thlân laite kha an ko ngei a, nimahsela tlangvâlten zahthlâk angah an ngai a, ei loh kha tlâwmngaihna zâwk a ni Tûn lai chuan, "Thlân lai te hraina" an ti zâwk mah a, tlangvâl pawhin an ei hreh ta vak lo Mitthi inah chuan nu leh pate khawhar lênpui tûrin an lût a sû te an pu lût a, khawhar zai te sain an inkâwm ṭhîn Naupangte sên an inchiahpiah nual ngai lo Amaherawhchu tlangvâ'hovin an riahpui a, an inthen hma loh chuan khawhar lênpui te, inriahpui te a ni ber a Mitthi hi an thih aohin thla thum chhûng chu an thlarau hi mahni in lama la chêngin an ring a, chuvângin chaw kil apiangin an thutna tûr hmun an kian ve ziah ṭhîn a He mi chhung hian mitthi chhûngte hi an inthawi t ia ig lo va, chuvângin ṭhenkhat chu rei lo têah an inthian mai thîn Chu mi hnuah erawh chuan mitthi khân mitthi zhaw lam a pan tawh ang Tin, inthawi te a thiang tawh ang a, an tlangvâl inriakte pawn khân an rian bosan leh tawh ang a, in lêngte leh riltute pawh an awm lo tial tial thîn

Ramchhuahnaah emaw, vai zinnaah emaw, tlangvâl kal za rau ran zingah pawh tlâwmngaih chuah tumin an inel ran a Thiante thawh sa ei chu zahthlâk a nih avângin zîn lamah pawh chaw chhum an tum a, a tâk zingah an ṭhiante thawh khaih an hlauh avângin zan lai ah an tho va, a rûk têin mei an cahêm a, tui an chawi a, chaw an chhum a, an peih diam hnuah an duh leh an mu leh a Han thawh a, thiante siam peih sa diam han ei chu a zahthlâk hle a Chuvângin hun dangah chuan chhum ve tumin thuk hulah an mu ve tlat tawh thîn a Chaw kilnaah pawh upain an bir hma loh chuan tlangvâlin an bâr hmasa tûr a ni lo, chaw hmeh pawh upain an lâk hmasak hma chuan an la hmasa tûr a ni lo

Tlangvâl chu an kham hnuhnûng tûr a ni lo, ei ran kham hma hi viak ţha, tlâwmngai chhinchhiahna a ni.

Nulate tlâwmngaihna · Hmeichhe fate hi tuifûm hmh zo an nih aţangin in chhûng lamah nuten chêt fel an zirtir tin a, tui chawi, thing phurh, buh den, buh ţhâp, chaw chhum, vawk chaw pêk, âr lawih an ti vek a Chu chauh chu ni lovin, an nu leh pate hna thawh hlânin nau an neih chuan an awm a, awm mai mai huu rêng rêng an nei lo An hun âwl dangah themlem an nei a, puantah an zir bawk a An lo tleirawl a, in lam sekrek zawng zawng an nute thawh ang an thawk ve a Mipa fa hi chu ram lama an chêt loh chuan in lamah zawng in chhûng hna engmah an khawih lo. Tin, an lo nula a, an nu leh pain lo lamah hna thawkin an chhawr nghâl a Fehnaah chuan tlangvâl lâwm an lo nei a, an lâwmpate buh fun leh tuthlawh te an phuih sak a, tin, an puan bâlte an sûk sak a, a ţe te an ţhui sak ţhin

Tin, fâh hâwn kawngah pawh an lawinte thawm hnaw zawng zawng an phuih sak thin a Zanah tlang vâlin nula an rim chuan nu leh pa chan kuumpui bul chuh lovin, khumai lamah emaw, chhuatluah emaw dawhthlêng bulah emaw an ţhu deuh b r a Nula chu zânah pawh an awm mai mai lo va, vawk chaw chhum pahin la an kai a, a-hângin la an hlum a, an sai bawk a Kungchang that leh la deh thiam chu an zir tur pakhat a ni Achângin tlangvâl tam tak an lêng a, aruain an haw kl er lo va a hawng tûr apiang chu nula chuan, "In va hâwng hma ve, la lêng nih rawh u" tiin tawngkam ţham an thlah zêl a Tlangvâl bengvâr lo deuh then khat chu chhmatah an lui thleng rak pawhin lo muh l mahse, nula tlâwmngai tâ i chuan kaiht awh dân a ni lo va, a mut phhuakin mathlu mah se an meng ţâng ţâng a hmâinah tlangvâl chu lo ţhovin h wn tum nah

sela, hmêl hlim lo pu hauh lovin, "La lêng rih ta che," an la ti ţâlh a Rei lo têah khuan hmasa a lo khuang a an han mu a, ţhang khat emaw chauh an mu hman a, zîng thawh a lo hun mai a Mei an chhêm a, zing tui an chawi a, an lo hâwng a, buh an dêng leh a A châng phei chuan chaw chhum nên an fâwm ţhîn Hmân lai phei chuan an teu chhuah hun hi zîng tak a ni Ni chhuah tirh vêl hi tûkţhuan ei hun a ni ber a, chu mi ei zawh veleh chuan feh turin an chhuak nghâl thîn

Hmeichhe fa hian âwl hun an nei lo tak tak a Ram lama nula vâk chhuak chaw ei te hmuh chuan, "Engtinnge heti taka thawk hah si an dam theih? tih tûr an nį Ei bawrh bawrh hi tlâwmngai lo chhinchh iah thil zahthlak a ni Ei tlêm theih ber hi an tum a ni Nula tlâwmngai taima leh nungchang ţha chuan tuibûr pawh an zu chawt tûr a ni

Khawilo chhuahvahnaahte tlangvâl emaw inhliamin lo awm sela, na lo anga tuar an tum a, "Ka na lo ve" an ti zêl a, zawn pawh tum lui sela an kal theih hrâm hrâm phawt chuan an duh hauh lo Nîmahsela tlâwmngai mi bawkin damlo chu an enkawl a, an chhawm rêng rêng thin 'Mêl khat kala phût luitu apiang che hnênah chuan mêl hnih kal rawh," tih Lal Isua zirtir na hi lo hre lâwk ang an ni

Hmân lai nula leh tlangvâlin natna hi vântlâng hriat loh theih loh a nih ngawt loh chuan an sawi duh ngai lo, hrisêl lo nih an duh lo Nupui pasal inzawn kawngah hian an fîmkhur êm êm thîn a, natna benvawn tê tak tê nei pawh an inlungtâwi a, an innei duh ngai lo Mite hrisêl lohna emaw, an bawlhhlawh emaw kai hlauvin vaibêl leh tuibûr sûk pawh an intâwm duh lo va, mi hnam hman lai pawh an hmang duh lo va, mi sahriak thih lai leh samkhuih hman lai pawh an ţâwm duh lo Chuvângin kan pi leh pute kha hri ţha lo vei kawngah chuan an lo thianghlim hle mai

BUNG 5

ZAWLBÛK

Tlawmngaihna te, taimâkna te, thu âwihna te hi chhuahna hmun ber chu zawlbûk a tih loh theih loh Mizo fate hi mipa fa lek phei chu an lo len deuh hleh hian mahni in chhûnga cheng rei duh mi kan ni lo va Zing atângin tlai thlengin an vâk bo va, "Mipa fa ên hi chu engah mah in lo tlâktlai lo the" tih hi nu an hla a ni fo va Chuvangin nu leh piten in chhûng lam ah zawng thunun leh zirtîr hman an ni lo Pawn lam h an thiante zingah chuan an aia upate leh ngaih lohte thu hnuaiah an awm a, tirh an huai chuan an vêl a chu ta tang chuan aia upate thu chu hnial lo vin an âwih zêl a Mipa fa tlêma an lo len deuhvin mahni ina riah zah thlâkin an hria a, mi inah an riak thin a An lo rawl thar a, tlangvâl an ni tih chhinchhiahna a lo awm a zawlbûkah an riak leh a Naupang hming an put chhun zawng chuan zan tin zawlbuk thing kê ih tûr an ni a an âwl rûk chuan an aia upate hremna an tâwk zêl a

Zan tin zanriah ei zawh velh râwlthar chin leh tlangvâl leh paho chu zawlbûkah an lut a, mei pui an hâu chhep a, tlangvâlin naupangte chu an han inbuan ir a, duh lo mah se, an tilui rêng rêng a Chutah ṭangin thu âwih leh chak an zir a lo ni a, chhim zawhah a then chu mei bulah mei lam an an thu a a then an hawk a an titi a, tlangvâl ṭhenkhat an zai a Thing a lo tlêm deuhvin emaw, an thing fawm a lo hnâwm deuh va a alh theih loh châng chuan naupang an ko khawm a, a zân a zânin ruah sûr mah se, thing ro an zawn loihtîr thei Zawlbûk hi tlangvâlho awm khawmna ber a nih avângin rîkrum thuah pawh a rual a engkim tihtlân theihna a ni Mi zâwn tûr lo awm sela, chhuakvâk zân thlenga lo haw lo emaw awmin lam tûr tih thu emaw lo tlângau ta

phut sela, a rual puiin an tlân chhuak nghal a, inpeih sa veka awm an nih avangin an tih tur lam panin an tlân chhuak nghal dur dur tho a. Tin, sakeiin ran sate lo seh ta se la, "Sa a tla e," a ti hi a tih veleh zanlai emaw khaw vâr dawn emaw pawh ni rawh se, a thim a thimin an tlân chhuak nghal a, sakei rual seh chu chhuhsak ngei ngei an tum a, an chhuh sak ngei tlan. Chumi chhuhsak loh chu tlangvâl tân tlâwmthlak a ni. He mi hmun atang hian tlâwmngaih to tawm tute, hei a te an zir ber a ni.

A chhungin zanah sakei lar an kah a, a per hre hmasa ber'u nih an duh a, an beng a chhi ru reng a, thenkhatin rang te ka moi an chhuak nghal vai tera tuin phuai an mêt a, man pheleh nân an in chhawp ru reng a, mut rehah emaw lo per sela a hre hmasatu apiang chu an tho var a, hausa leh tlawmngai ber nih a hi a mi dang pawh sawm chu ing hauh lovin an tlân ... thin. A hmun thlang tin sa ber nih an duh a, ... "Tumah kal fal hauh suh u," an tih chuan an ... an âwih tûr a ni.

Zawlbuk hi tlang ... Nula nu ... pa ten an fanute ... duh lohzawng ... lo ti sela, an ... lo ... emaw lo huar ta sela, an ... inthurnal a, an nu leh pate chu hremna ... gaihnuah a, an ... pawn ... thlat sak vek a, an arh ... an paih chhuah sak thin. He mi kawngah hian lal ... an hrem thei lo. Nula pa chuan tlangvalho hnena ... dil nân zu bêlpui leh bel tê a theh chhuak tur a ni. Tlangvalho hi kawng thenkhatah chuan thuneitu ber an ni tih the h a ni. Pakhat a lungawi loh chuan an inko khawm thuai a, in tang ruel a, tualchhûngah chuan huai ber an lo ni mai thin. An huai ngaihna bei leh an taurual theihna ber chu nula chunga tlangval ho duhna engemaw a lo neih a, thiam chang lo zâwk tûra lo awm dawn a hriat atang hian a ni ber. Kawng dangah chuan lal leh upate rorêlna chu an dodâl duh lo, an tuto thu awih kawngah chuan an tan hle

Rûkrûk te hı tlangvâl zîngah chuan a awm ngaı lo tıh theıh a ni Thıl zahthlâk taka ngaıh a nıh avângın kumkhaw hmıngchhıatna a nı a, nupui hnawn nân pawh an hmang hıal ang

Zawlbûkah hıan zân reı fê fê thlengin paho pawh hı an ınkâwm khâwm a, hmasâng chanchın te, mı huaısen leh mı tlâwmngaıte thu te, mi taıma chanchın te, thıl thıang leh thiang lo, puıthuna tıarêngte hi an sawı a, tlangvâl leh râwltharhote hıan an lo ngaıthla a, chu chu an thıl zırna hmun ţha tak a nı a, engkım hı upate thurochhıah zır chhâwn zêl a nı a, "Hmasâng upate chuan chutıang chuan an lo tı zuk nia, upa thu zawng upa thu a nı nge nge ngai e," an tı zêl a Chut chuan zawlbûk hı ınthununna hmun, inzırna hmun a nı kan tı theı ang Zân dâr rıat leh a chanve aţanga dâr kua vêl hı "tlangvâl lêng lên bun" an tih chu a nı a Nula awmna ınah, mahni duh duhna hmunah an lêng ta vek a A mala lêng an awm a, pahnıh pathum lêng an awm a, tam deuh taka lêng an awm bawk a An lênna ın ţheuhte chuan mıtmeı kawı an lo hmuh tûr a nı lo va, an lo be ţha seuh seuh tûr a nı, chutılochuan tlangvâl bi nuar maı theı an ni sı a

Nula hı zânah pawh hnathawk reng an nı a, la kaih, la hlûm, la sai a nı ber a A hlûm leh saı chu tlang vâl pawhın an va tıhpuı ve ţhîn a Lêng hâwn hun tıh chu zanlaı vêl a nı thın a, an lêng hâwng chu zawlbûkah an lût leh vek a, mei an han tuah alh hluah a, a ţhen an zaı a, a ţhen au maı mai pawh an awm a Mutna an sıam a, an mu nghâl ţhîn Zâna tlangvâlho zun ram thıarna ber chu zawlbûk kaılâwn a ni nghâl maı, hrısêlna lam zawng an hre pha lo Chûng bawlhhlawh eitu chu ui te, vawk te, âr te an ni a Chhûn lamah zawng a lo faı leh vek tawh ţhîn.

Khawiah pawh tlangvâlho bir awm khâwm fona ah chuan thil sual tih pawh a awl thei reng a, chutichuan zawlbûk pawh hi kohhran thlir dâna kan thlir chuan tlangvâl sualna hmun, pawngpawrhna hmun, tawrawtna hmun kan ti thei bawk ang

BUNG 6

THLARAU CHI HRANG HRANGTE

Ramhuai hi thlarau sualho, mihringte hmêlma han ber an ni Mihring ann thil an ti thei a, mihring chungah an duh duhin an ti thei bawk, chuvângin kan hlauh ber an ni Ramhuaiah lui dungah te, pukah te, khâmah te, ngaw dur puiah te, thing kawrawngah te awm zêlin kan ring a Mipa te, hmeichhia te, nau pangte pawh an awm Mihring leh an thil nei ihte hi an ît a, an nunna pawh lâk sak an duh zel a An duh chuan mi an tidamlo thei a, an thlâ te pawh an man sak thei a Mihringin kan ngam si loh avângin anmahni tlawn nân, tihlungawi nân, tihdam nân rena inthawi ngei tûr a ni A chângin a hringhrânin an inlâr a, mihring hmêl ang puin thenkhatin an hmu ṭhin a, a châng erawh chuan hmuh theih si lohvin an ṭawng noh noh leh an au thâwm te an hre thîn Mihring hi an fiam ve duh a, thlam te hi an rawn pâwi nghîng vak vak a, thlâma riak an muthilh hlân te hian thîn an lo theh chiam ṭhin a Dai kiangah te hian liam kâwn an nei a, "Remhuai liam kâwn" an ti ṭhîn a

Ramhuaiho hian tirhchhiah tam tak an nei leh chhâwng a, chûng chu remhuai hmun tinah an awm Sih ah te hnahthial hmun pui zîrgah te, bûngah te, lungpui kêh kârah te an awm a Thil nungah leh thil nung lovah pawh an awm thei vek a Ramhuai

hı an ram a nih bîk avlngı ı ca'hu ınavih nite hıan fim khur taka kal a ngaı a, fimkhur taka chet leh ṭawng a ngaı a, ṭawng thlabdah mai mai tûr a nı lo Kan chungah hian ramhuai mit chu a fu fır a, chuvângın hlau leh khûr chu ıgta ci thuah te, ın thuah te fimkhur raı ga awm tur a nı

Huai Huai hı thlarau s alho m una ta ı chênna bık deuh nıa awm a nı a Mal lo emın t inglubı l emaw, sih emaw, lui êa nun zung, kel emaw, bung emaw, zawng lu ro emaw a hmuh chun chungah chuan a huai awmin ti ın avi ıı l va a rei ngam thîn lo Huai awmna kha a va hawih buai chu n a lo man ang a, a tidamlo ngei ang Huai awmna chu tuıan te, pukah te, thingah te, lungah te lungah te a nı a Chûngah mi chuan m u tıa tha ı vek a chawng a chûng nuaite dun lohz wng chuan ken va awm a h aug e tih hlau hnah ul ahin fi l nui a ngai ên êm a nı

Thlarau Mıoıı gıa tılaı u kan nei ih hı chu kan ring vek a Nungchu zawng zawng pawl ın tal rau ne ın kan ring a Thl r u hı mit a hmuh ını a ıı lo va, a awm ngei tih cıa ın chu a hriat a nı

Ramhuai te, huai te ni rual ınaı chunga thu nei thei an nı a, an duh bun tuur h min-sawisa th ın mia tı hlum thei a Ken t ıl reihte nı nı ı an dua duhın min tıdamlo ṭhîn An chênna hmunahte kan va kal chuan min sawisa ṭhin a An lung tihawı nân ran engemaw tal pein k n ıthlawi tûr a ıı a tın a ngen taka kha kan pêk chuan min tıdam l h ang A lungawi hma loh chuan kan tıthawı kan ınthawı tûr a n. Inthawına sa chu a puma hlan a nı khei lo va, a sah zawng zawng chu pêk hmasak ber ar a nı A

puma hlan pawh lo ri sela, inthawina ran hlana tih a-rau kha an la ting. Chutiangin sa serh pawh chu thla rau neiah kan riat a ni tih a lang.

Chutichuan Mizo sakhua chu ran huai bo mi ram huai hnêna inthawina niin a ni. Rawlthi chhia hi ti mah ila, malsâwmna dil tûra tawrotai emaw ch tai hûk tûra kal emaw a ni lo. Amah hlauhthlâwnna, ... duh vânga neih chhun leh sum sênga ...l a ni. He mi avâng hian Mizoin Pathian chibai bûk awmzia takték hi kan hre lo. Pathian leh huaite hi hlau rêng rêngin kan awm a, ramhuaiah chaw f k dawn ila, kan ei kan bâr nan thlahtu en awm rera engin kan ei hmain ... turan a ni a chuvângin, "Khua tlai" tiin kan chaw tlemlei chaw hmeh tlêm tê kan thêh hmasa zêl thin.

Khawhring. Khawhring hi rilru hmai chi thlarau suàl zinge chhiar ve a ni. Mihring leh sangha'in an nei bik thin. Mihringin an duh avângin ... thei mai a ni lo va, khawhringin a luhkhung a, a kaw chhungah a awm chhuh thin a ni. Tin, mahin khawhring hi neih an duh lo va, thil zeltl lak leh hmingchhiat thlak tak a ni. Hmeichhiain an nei ber a, mi'a en mi duh bîk. Chhûngkuaa rêlte pawh an awm.

Sanghal hian khawhring nei vêkin an ring a. An kahte hian an tleksa an deh hruai chuan an lu an dek duh lo. An sam pawh an dek duh lo va, chuti lochuan sanghal khawhring hi an kai ve mai ang.

Khawhring rei hriatna chu hei hi a ni. Vawi leh khatah a pum a lo nu thut a, a tâl a tâl a, rei lo têah a lo tawng chhuak a, "Chu mi, kha mi chu ka mi, chu mi, kha mi chu ka duh," a rawn ti chhuak

a. Chuta ţang chuan khawhring neia sawi a lo ni ta. Tin, khawhring ţai thiam an zawng a, an han ţai a, a châng chuan an dam hlauh ţhin Chu mi pum nâa chhûngte zînga mi an pa berin emaw khawhring chu a vau a, silai nên, chem nên, "Chhuak rawh," tiin silai a kâp a, chem chuan kawngkhâr biangte a sat vak vak a. A vau chhuah tâk pawh an awm bawk thîn a Khawhring nei hi nupui pasalah pawh an duh mang lo Kan sawi tawh angin nula an ni duh ber a, nula zingah pawh nula hmêltha tak an ni duh bik A châng zawngin infitsik avângin nupui pasal leinawn tûr duh avangte pawhin an inpuh bawk ţhin

Khawhring nei awmna khuaa mi chu ei leh bâr kawngahte an fimkhur thin Mi tuin neih an it avang in an pum an tihnat sak vak thîn a, nu leh paten an fate khawlaia thil eite an khap a, "Khawhringin a ei ang che u," an ti ţhîn a Khawhring nei hi mi tinin an ten a, an khawhring kai ve mawlh an hlau va, chuvângin an sahriak tinh lai te, an samkhuih te, an hnam te an ţawm duh lo Aumahnai chuan an nei tih pawh an inhre kher lo va, mimihsela damlo tawng chhuak khan, "Ka ni," tia a sawi chhuah tawh miau avang khân, a sawitu chu mimiring kha a ni tawh lo va, a chhûnga ramhuai a vin kha a ni si a, awih loh theih a ni tawh lo. Khawhring nei zîngah pawh mi ei zing mi an awm bik a, an lo ninawm hle mai a, a tawpah chuan lal hnawhchhuahte an tâwk thin Chaw leh thil dang ei dawn apiang hian, "Chhuak rawh," an ti a, an ei tûr tlém an theh a Khawhring hi an vir êm êm a, mite thil ei lai hi ei ve châkin an lo thlir reng ţuin a, chuvângin thiar zêl tûr a ni

Lasi Lasi hi thlarau, mita hmuh theih si loh, rambnuaia chêng mi an ni a Ramhuai anga ngaih chu an ni meuh lo va, khuavâng ang deuhva thlarau ṭhaa ruat an ni Nula hmêltha tak tak a ruala rambnuaia chêng an ni Ramsa zawng zawng chungah thu an nei a, an dubsakate chu an kah tir ṭhîn Tlangvâl ramvâkte hi an hmu reng a, diar vìr khima lui dung an han zawh a, silai nên an han per kai thauh an hmuh chuan an lo ngaizâwng a, neih atân an lo ît êm êm thin a ni

Lasi hi mumanga hmuh mi an ni Mumangah hian tlangvâl chang ni lovin, pa pawhin an lo hmu a, an lo inkawmho hian an duhzâwng mi chu nula chuan an lo thlêm a, "Mi nei rawh sa i duh apiang ka kahtîr dâwn che nia" an ti a Nimahsela neih meuh zawng an nei lo va, induh tawnna erawh chu an nei a, an lo inzâwl a, chutiang mi chu "Lasi zâwl" an ti a, sa pawh an kâp thei ngei a Tin, Lasi pitar pawh an awm a, mi hring hi an thlêm ve bawk "Ka thu ang leh ka duh ang zêla i awm chuan kei pawhin i duh apiang sa ka kahtîr ang che," an ti a Min chu chu rem an tih chuan lasi chu an zâwl a lo ni a A tiam ang ngeiin sa chu a kahtir ta a Tin sate a lo kah theih tâk loh veleh, a lasi zâwl khân a ngaihsak ta lo a ni ang e tih a rin avângin lasi khâl a hmang tûr a ni Lasiin a lo chhân chuan sa a kâp leh thei ang.

Pathian Mizo biak ber chu ramhuai a nih avângin Pathian hi kan hre chiang mang lo. A hming hi erawh chu kan lam ve fo va

Pathian hi awm ngeiin an ring a, amaherawhchu eng ang nge an nih a, engnge ni a tih ber ṭhin tih erawh an hre chiang lo Mihring leh khawvêla thil awm

zawng zawng leh lei leh vân hi Pathian siam chu a ni vek. Engkim hi a hmu a a hre vek bawk a, vân hla takah khian a awm a, 'Chung Pathian" an ti a A chângin "Pu Vâna" an ti a Engkim chungah hian thu a nei a, mi ṭha a ni a, mihringte hi min sawisa ve lo va, chuvângin a hnêna inthawi ve pawh a ṭûl fo kher lo Mite humhimtu leh malsâwm saktu a ni Hlauhawm hmuna awmin, "Pathian a tha ang chu, zah a ngai ang chu an ti thîn

Thawnthuah chuan vânah khian Pathian hming pu ve si, van chung nula te, Pu Vâna te awmin an sawi a Ruah a sûrte hian, 'Vân chung nulain a tui chawi a tlûk buakpui a, lêiah hian a lo bua a ni,' an ti a Tin, khawpui ri te hi "Pu Vânan a thlêngpui a hnûk ri a ni' an ti ṭhîn.

Pathian chu pakhat, mipa niin an ring a. Pâwih hovin, 'Khawzîng Pathian an ti ṭhin Chuvângin Pawih leh Mizo hi inlawm pawla dêua leh ngaih dân inang deuh kan ni tih a lang

Nu leh pa inkawp thiam taka awmte hi "Pathian samsuih" an ti ṭhîn Vânneihna te, hlawkna te an lo neih hian, "Pathian a ṭha," an ti a, vânduaina te beisei aia ṭha lo deuhte emaw an lo awm tawh chuan, "Ka Pathian a ṭha lo," an ti ṭhîn Mihringte chung ah hian ro rêl hle anga ngaihna a tam a, nimahsela an rilruah ngaih pawimawhna zawng an nei lêm lo

Pathian chu ropui tak, lei leh vân chunga rorêltu thil engkim siamtu a ni tih zawng an hria a, nimah sela mihringte chungah eng angin nge ro a rêl ang a, engtia biak tûr nge, engtia zaha pawisak tûr nge ni ang tih zawng an ngaihtuah phâk lo

Khuanu an tih hi Pathian tih a ang a ni tawk An lam zin pâwl a ni Hlaah pawh,

Engatinge chung Pathian Khuanu lengin,
Tuanna tlang dang tura min siam le?

an ti ṭhin a Humhimtuah an ruat ken tih ang khân "Khuanun min hual ang chu," an ti thin

Tin, "Khua chawi" tih te, 'Khua leh vâng a awm ang chu," an tih hian Khua chu Pathian an lamna a lo ni bawk a Tin, Pathian ni neuh si lo, a hnuaia mi angah an ngai bawk

Pathian hi zaidam tak leh tih thinrim theih loh hiala zaidam thei ria an ni avângin, tiratuah leh hlauh vânga tlawn turah an ruat lova Chuvângin Pathian an tih hnênah hi chuan an inthawi zing lo hle mai

BUNG 7

INTHAWINA

Pathian hnêna in thawina Hei hi chu damloh vanga inthawina pawh a ni lo va, sakhaw hmanna a ni ber

Vawktea inthawina Hei hi ina tih mi a ni Vawkte pian ṭha tak an zawng a, puithiamin haitêin tui a keng a, vawktê chu a chelh bet a, haitea tui chu a han hmuam a, vawktê chu a han phuh sang sang a Heti hian a han chham a "Pathianin, chunga Pathianin, vâna Pathianin, vân du[illegible]ra, vân râng kâra Pathianin ka zeltluang bi lo chhâng ang che" tiin Chu mi zawhah vawktê chu a vaw hlum ta a A serhte chu bûr kebah a dah a, pâwnah an khai ṭhin a A chângin sangul an phun a, chutah chuan an khai thin

He mi sa hi hmeichhia chuan an ei thiang lo va, mipa erawh chuan mi dang, an chhûngte zinga mi ni kher lo pawh, an chipuite an nih chuan an ei thei vek a ni

Hnuaitê Hei pawh hi Pathian hnêna hlan a ni a, vawktê bawk a ni Kawmchârah pathlang lamah an talh a, tap an chhep a, an chhûm a, chu mi hmunah bawk chuan an ei a Chu mi sa vhah a sa chu an chhiah ţhîn a He mi sa hi chu hmeichhia pawhin an ei thiang a

Hnuaipui Hei hi chu natna avânga inthawina a ni lo va, Pathian hnêna pêk bawk a ni a sakhaw chhuina a ni, vawkpuiin an hmang ţhîn A chham hla chu hetiang hi a ni 'Pathianin, thuah khata mi'n ka chhûrpui hi lo chhang ang che,' an ti a

Lei hi thuah tam fê awmin an ring a, thuah sâwm thlengin an chham a a thuah sâwmna chu 'Thuah hrâta mi'n ka chhûrpui hi lo chhang ang che,' an ti thung a A sa chu anmahni chi tawh phawt chuan mipa pawh, hmeichhia pawh a duh apiang in ei a thiang vek a ni

Vawkpa talh (Vawkpa sûtnghâk) Hei hi damloh vânga inthawina a ni lo va Vawkpa hi Lusei dânin engmah lovin an talh mai mai lo Sadawtin a chham phual ziah ţhîn Tin, vawkpa an talh chuan talh chhan awm chuang lovin vawi hnih te an talh a a vawi thumnaah chuan dawino kaihţheh emaw, intumphit emaw a tel ţhîn

Intumphit Chutia vawk an talh chuan mauthei kut zungchal tiat leh a chen chauh pathum an tan bial a, chhêm rik theihin an siam a Chu chu tum thiamin a tum ţhîn a, an hla sak chu hei hi a ni—

Kâwli chu zep chu zep,
Pi Kâwli chu zep chu zep

tiin mauthei chu an chhêm ri a, a ri a inchhâwnin chu hla chu an tum thin a ni

Vawkpa an talha an thiam hlate chu mi nazawng in hriat phal a ni lo va, puithiam chauhvin an hria a, a fate erawh chu a rochun thei Chûng an thiam hlaah te chuan hmân laia an lo awmna leh an chênna hlui, khawchhak lama mi te, tlang leh hmun te an chham tel mai mai a ni Seipui dai vêla tlâng te, Lâmzial te, Mualchhîp te, Mulên te an chham ţhîn, chûng chu thlang an lo tlâksan tâk tlângte an ni a Tin, vawkpa ngûm chu sadâwt chanpual a ni

Ramhuai hnêna inthawina Kan sawi tawh ang khân Mizo hi ramhuai bia kan ni a, kan biak chhan chu mihringte chungah hian thu an nei a, min tina ţhîn a, chuvângin hlauh vanga tlawnna, tihlungawi tumna a ni ber a Ran talh hi ramhuai hnêna pêk a ni ber a chu mi ran talh thlarau chu ramhuai chuan lo la tûrin an chhamphual a, chuvângin a serh an pe ziah ţhin a ni An damloh tawh phawt chuan, 'ţûl' awmin an ring zêl a, a ţûlna ang apiangah chuan inthawi tûr a ni Inthawina chi hrang tam tak a awm a, a pawimawh deuh leh langsâr zual deuhvate chauh sawi ila —

Khâl Khâl hi chi hrang ţam fê a awm Khâl tluang te, khâl pui te, khâl chung te, khâl chuang te, khâl chuam te kêl khâl te, âr khâl te, arpui hâng khâl te, vawkte khâl te, vân chung khâl te, hmâr khâl te, lasi khâl te, sa khâl te an ni.

He inthawina hi tlânga ramhuai, mihring thlarau khâl ṭhintu awmin an ring a, an damlo chu an thlarau khâltu ramhuai chu an bia a ni ber Dam tûrin, mi that, sa kâp tûrin lo khâl rawh se, an tihna a ni

Kêl khâl atân chuan kêl tuaiin an inthawi ṭhin a Kêl chu an han man a, puithiamin thiam hla a han chham hnan ta a—

Khâlin ka mualhawih (kêl) hi lo chhâng ang che
Tana khâltu hian ka mualhawih hi lo chhâng ang che
urhpuia thovin ka mualhawih hi lo chhâng ang che,
âna thovin ka mualhawih hi lo chhâng ang che,
Ṭânhala thovin ka mualhawih hi lo chhâng ang che

tiin Tin, an awmna vêla tlângte pawh chu an chham zêl bawk a.

Fanu chawnin rawn khâl ang che,
Fapa chawnin rawn khâl ang che,
Mi that sa kâpin rawn khâl ang che

an ti a An inthawina thin leh lung leh nâk vun chu sa serhah an pe a, pate bulah an dah thîn a Chu mi chungah chuan sa serh chu an dah a, tuiûm hûnna bulah an hûng a, a chungah chuan tûiin a lu chu thingse hnah nên an târ ṭhîn

Khâl an hman hian mikhuai rêng rêng an thawiate, chhûng chuan an biak a thiang lo va, pûm pawh an tlawh thiang lo va, thei thûr pawh an ei thiang lo Nithum chhûng chu thiang lova ngaih a ni

Âr khâl atân chuan âr hluisenin an hmang a, hmâr khâl atân chuan âr hluingovin an hmang a, vawkte khâl atân chuan vawktêin an hmang a, vân chung khâl atân chuan âr hluisenin an hmang

Daibâwl · Hei hi khawsiknâ thawina a ni Chu damlo tinatu chu tui huai leh ramhuai a ni a Daibâwla inthawi hian chu mi huai pahnih chu an be kawp a ni Huai pahnih bia an nih avângin bâwlhlo pawh bu hnih a duh ţhin

Tui huai atân arpa a ni a, ramhuai atân chuan arnu a ni. An talh hmain puithlamin bûr chhêm rîk a han chhêm ri vak a, "Chibai a han ti phawt a, "Tuia miin ka hlui khuang lo chhâng ang che, rama miin ka pui hang lo chhâng ang che," a han ti a Tin a lêng-lep te, theibial te, rawcheh te leh a bâwlhlo dangte kha a han chham tel a, tin, âr chu a vaw hlum a, a sa chu ramhnuaiah chuan an chhûm a, an ei a, an haw leh a A bâwlhlote chu deh thiang lo a ni.

Khua leh chawm He inthawina hmingah hian a bâwlhlo a tam êm êm avângin, "Bâwlhlo tam" an ti mai thin Naupang kaih thawina a ni Naupang an kaih hian a sualtu awm niin an ring a, a chângin "kaih' tih aiah, "Sual, naupang sual" an ti thîn Chawm sualah an puh ber a, chawm hi phûng a ni He mi thawi nân hian vawktê te, arpuihang te, âr hluisen te a ngai A thawitute pawh puithiam nên pasarih lai an ni tûr a ni

Naupang tlawh loh lamah daipâwn fianrial deuh takah an kal a, an kal hmain a damlova chu a han chhâmphual hnan a, an kalsan ta a Ramhnuaiah chuan hlumin mihring lem an din a, kuttum tia lain an thuttîr a, chu chu chawmnu lem chu a ni a Tin, puithiam chuan,

Naufualnu, Naufualpa, pûk kilah lo tâng ang che,
Liana lungiai mâwlin lo thawk che,
Lui chhuk tumbû rawn sât thlanu, sât thlapa,
Sapheili hi lo hmang ang che,
I lo thawk thei tawh lo vang" tiin an han chham a

Vawktê chu a han vaw hlum a, a thin chu a helin hlum milem kha a seh kawhtîr a, a luah a khumtîr bawk a, a kiangah chuan sum bul leh kâwngkawrawi a dah bawk a. Chûng chu chawmnu hnêna inthawina chu a ni

Tin, khua hnênah khân artê kha a han ti ve leh a, mau chem lem pasarih, a pai atân changêl kâwr a hmang a, tin, fei lem pasarih, phaw lem pasarih nên, theibial pasarih nên, rawhcheh pasarih nên, chûng chu khua hnêna pêk chu a ni. Hêng lo pawh hi bâwlhlo chu tam tak a la awm

Hring: Hei hi kal thei lo, mi chak lo, tha kham te, ngawr te thawina a ni

Ui hring: A hmasa berin a ngul atân khiang tuai an pu a, a bul chu a pil an thel a, leika thlang lamah an phun a, ui chu a nghâwngah an han zai thi a, thlêngin a thi chu an han dawh a damlo chalah leh a kût ke hmâwrah leh a thinah te chuan an hnawih a, fian pui khat an intîr bawk a, khiangah chuan a thi chu an tât bawk a, a lêrah a lu leh a ke leh a moi an târ ṭhîn

Khuavâng hring: Ui emaw, âr emaw, vawktê emawin an tî ṭhîn. A ngul chu thingse tuai a ni a, léika chhak lamah an phun ṭhîn A saserh chu bûr tah bunah an dah a, lachhumin an khai a, thingse ngulah chuan an khai ṭhîn a ni Tin, a ngul bul chu a pil an thel ve a, an inthawina thisen khân an zût sen zûl ṭhîn

Arte hring bân He inthawina hi natna inthawina a ni chuang lo va, nausên an lo pian hian ni thum hmêl an hmuh veleh a hawrh then nân an ti ṭhîn a ni. Hnahthial hian vut hi an fûn thliah a. sum-

hmun bang thlang chhûng lamah an târ a, a kiangah chuan arte nung chung hi a kamsir an zai thi hlek a, a ringah hmawlhin na lo deuhvin an chep tâng a, bangah chuan an thiat thîn a. A tâl a tâl a, a chiap a chiap thin a. Naupangin an hmuh veleh an la thuai a, an vuih a, âr chhuamah an nei thin.

Hêng inthawina ni a lar deuh deuhvate an ni a, a dang pawh tam tham deuh chu a la tam mai.

BUNG 8

SAKHAW LAM

Kawngpui siam. Kum khatah kum tin kawngpui siam a awm a. Buh tuh zawh veleh hian sa an kah a, an awh theih nân sa malsawmna tûrin kum tin vawk leh âr an talh thlâk ṭhîn.

4. Vawmbruu hi an kuti a, kawtchhuahah kawng lai ah an dah a, a laiah vut an chhûng a, an ran ken chu an talh a, a sa an ei zawh chuan an hâwng a. An hâwng chu lal inah an lût a, sumhmun an thlenin ngaih thatna lam apinglte hnam hming chhalin, "Khual tha kan lo thleng e. Lupuitê kan ni, puanna kan hâwn, Kawitê kan ni, sakhaw rawina kan hâwn, Khawlhring kan ni, hriauna kan hâwn, kawng min hawn rawh u," an ti a. Tin, in chhûnga mi chuan kawng an lo hawn a, "Khaw'nge in mi lu keh sa lu chu?" an lo ti a. Anni chuan an hâwn dawn khân lung tê pathum emaw an rawn hâwn a, chu chu an hua phawrh a, "Hei mi lû, hei sa lû" an ti a. Anni chuan an lo lâwm a.

5. A tûk zîngah chuan kawtchhuaha an vut phul kha an va en a, sa hniak ang a lo awm chuan, "Sa lû a thleng dâwn" an ti a, an lâwm a, mihring hniak ang a awm chuan, "Sarthi tûr kan awm dâwn" an ti ṭhin.

Kawngpui siam dâwn hian, "Awm vek tûr," tiin an tlângau va Mi, khuala zin emaw, ramchhuak emawte an tihsan chuan an thin a ur a "Khuaa awm ve atân min duh lo a nih hi," an ti a, an pêm ţhîn

Fano dawi: Kum khatah a khaw vântlâng tâna buh leh bâl thawina fono dawi tih hi a awm ţhin a Lal inah, an buh zêm bulah hian âr hâng an talh a a serh chu an pe a An tih dâwn ni chuan tuma fth an phal lo va, awm ni an siam thin a An fano dawi a ţhat ţum chuan buh zik a hring an ti

Puithiam: Puithiam hi chi hnih a awm Pakhat chu sadâwt an ti a, pakhat chu puithiam hrim hi in a ni a Bâwlpu an ti bawk

Sadâwt: Khaw khatah pawh hian hnam hran tam tak an awm ţhîn a, chûng chu sa biak hran theuh nei an ni a Chûng chuan mahni chi theuh sadâwt an nei thîn Chûng chu mahni hnam sakhaw puithiam an ni a, hnam dang sadâwt chu an aia hnam tha sawk Lusei sadâwtte pawh kha an hmang duh lo Hêng hi damloh vânga rawih pawh a ni lo va, sakhaw hmanna apianga rawih mi an ni Hêng hi Pathian huana hlâhtu puithiam ang an ni a, sa dâr an hlawh thîn Sakhaw biakna a ni

Puithiam: Hei hi ramhuai hnêna inthawina hi an tih a ni Khaw tinah hian pakhat tal chu awm ngei tûr a ni Khaw lian deuhvah chuan tam deuh pawh an awm He puithiam hian inthawina pawi zawng zawng chungah thu a nei a, mi an damloh veleh an ko va, ani chuan damlo mar chu a han dek a, a [illegible] ngaithla vêl a, tûl a tih sak apiang kha a chaw a a chawh a phiang chu an âwih tûr a ni a, an ti ngei tûr a ni [illegible] serh hlântu an ni a, mi zawng zawngin

dâktawr anga kan ngaih, mi pawimawh an ni Hei hi bâwlpu kan ti deuh ber thin a, hmasâng chuan awze mi an hmang deuh thîn

BUNG 9

MITTHI KHUA

Kan sawi tawh angin mihring hian thlarau kan nei a ram sa te, ran te rannung te, thing leh mau chenin thlarau nei ve vekin kan ring a Intodawina thil hlan leh chhiah apiang kha a thlarau chuan lo la zêl dâwnin kan ring a ni

Mitthi hian khua neiin an ring a, lei hnuai lamah awmin an ring a Mitthi khuaah chuan mitthi zawng zawng an kal theuh vang a, mihrîng taksa ang hi pu lehin, an dam laia an khawsak dân angin in leh lote an la nei zêl ang Chu khaw thlen hma chuan Pâwla kawt a awm a Pawla chuan sairawkherh lian pui hi a nei a, mitthi khaw lam pana lo kalte chu a lo hmu zêl a, a kawt chu tumahin pumpelh theih leh hêl theih a ni lo va Pâwla chuan ngun takin a lo en a mipa an nih leh nula ngai loh ngai lo chu a hre zêl a, hmeichhia an nih leh tlangvâl ngai leh ngai lo chu a hre zêl bawk a Ngaih nei hauh lova thi chu a hmei a pain Pâwla chuan a lo sai vak thîn a Chuvângin hlaah pawh ,—

Di nei lo Pâwlan a sai an ti,
Fam mah ila min sai bîl tawh hlei lâwng e,
Ka nemrâng puan tual ka di awmna, an ti thin

Mitthite chu mihring khawsak anga khawsa nun an ring nachungin, a lem ang deuhva a lanna chu a awm bawk He khawvêla thil aia chhe zâwk hi mit

thi neih chiah an ruat a, mitthi vaimim, mitthi zawng ṭah, mitthi savawm an tihte hi mi nungte ta ai hi chuan an lem vek a ni

Mitthite chuan hna pawh an thawk tawh lo va, zu ina lâm dur dur rengin a ni an awm ni, tih rin dân thenkhat chu a ni.

Tin, khawchhak lampang khi mitthi kalkawng nun an ring bawk a Rih Dilah khian an kal ngei tûr nun an ring a; chuvângin mi an thih hian, "Rih Tlang a ham ta," an ti ṭhin

Mitthi khaw kalkawngah chuan Hringlang Tlâng a awm a, chuta tang chuan khawvêl hi an thlîr a, an lung a lêng êm êm ṭhin a Nakin deuhvah chuan chu mi tlâng pulha Lungloh Tui chu an han in a, Hawilo pâr an tawn a, an beh bawk a Chu veleh khawvêl an ngaihna rawng zawng chu a reh ta vek a, hnung lam hawi leh tawh lovin an kal zêl ṭhin a Mitthi an thih achin thla thum hmêl an lo hmuh hian mitthi chhûngte chu an inthian tawh thin Chutiloehuan in then hmain inthawi ṭûl hle mah se, an inthawi thei dâwn si lo va

Tin, nute hi raicheha an thih chuan an tân mitthi kawng khâ a hnawk êm a, kal a harsa hle thin. Chuvângin a kawng chu amahin a sut kuak chawp theih na tûrin hreipui an phûm tel ṭhin Nau chunga nu an thih hian an fa sên chu damin hring mah sela, a dam zawh an rin loh avângin a nu chu an delh hlumtir nghâl zêl ṭhin

Tin, nausên an thih hian an kalna kawng mahni-in an la zawh theih loh avângin artui an hûmtîr thîn Artui chu mitthi khaw kawngah chuan a lum biang biang ang a, chu chu nausên tê chuan a zui zêl ang a, mitthi khuaah a zui lûh ang.

Pialrâl Pialrâl hi mitthi kaw pakuat a ni ve a He hmun hi chu kan dam chhûnga mi neinungte leh mi thiltitheite awmna bika ruat a ni Mi narân awmna mitthi khua atanga hla vak lovah awmin an ring a Chu pialrâla awmte chu an nuam êm êm mai a, hun pawh an thawk tawh lo va, fai sa ringin an awm der der tawh a ni

Chu pialrâl chu thangchhuah nu leh pate chauh awmna nun an ring a In lam leh ram lamah thang an chhuah ngei ngei tur a ni Pialrâla awm hi mi tam takin an châk a, an ringin a eng zâwk zâwk nan tala thangchhuah tum hian an bei hrâm hrâm thin a ni

BUNG 10

THANGCHHUAH

Thangchhuah dan hi kawng hnih a awm a, in lama thangchhuah leh ram lama thangchhuah Thangchhuah hi thil harsa tak a ni a a eng ve ve pawh hi mi narân tihn chi a ni lo mi neinung, mi huaisen, mi hriselh oih a nga a ni Chuvangin mi rethei leh mi narân tan chuan tum rual a ni lo

In lama thangchhuah Hei hi mi neinung tih tur a ni, sum leh pai nei kher lo mah sela, ran vulh lam ah tal a hausa tûr a ni In lama thangchhuah tûra tih turte chu hêng hi a ni

Chawnfâng Chu mi tih nân chuan vawkpa pahnih leh vawktê pahnih hnuaitêa talh tûr leh pathian sa tûr a ngai a ni Tin, a neinung deuh chuan sial te pawh an talh thei bawk a ni

Tin, Chawnfângah pawh hian zû chu nasa takin an in leh bawk a, "Chawng buh den," an ti a, zû atan nula leh tlangvâlin buh an dêng a, chu mi atân chuan

Nula leh tlangvâl pualah zû an sa a, chu chu, "Sumdêng zû" an ti a He mi ti chuan leikapui cheh pawha khalkhang rawlha dawh leh, khum mawnga chhuar siam hi an thei tawh

Sedawi chhun Chu sial chu a pa a ni tûr a ni, chal tak kher lo pawh a pawi lo Vawkte pahnih leh a pa pakhat, dawmo kaihṭhehi ang kha a ngai ṭel bawk.

Sial an chhun hma chuan nasa takin an lo in buatsaih lâwk a, zû an sa lawk chiam a, seluphan an lo suih lâwk bawk thin a, buhfai te, thing te lo ngah lâwk vek tûr a ni Seluphan suihtute chu zû te an pe a, chu seluphan chu thingse thing, hlam hmih leh ṭangphel laia sâng a ni tûr a ni Suih zawh sa diam chuan ramhnuaiah an dah a, a ni hranah seluphan zâwntute chuan zu in pahin an zâwn hâwng ṭhin

An se chhun tûr chu an chaih hah hnêp a seluphan chu a chhuntu tûr kawtah an phun a sial an han chaih hah hnêp hnu chuan se uphanah chuan an han thlung a a tâl vak theih lohna tûrin an thlung bet tlat a An han vua an han vua a, an vaw chau ta hle mai tihah chuan a neitupa chu haitêa tui leh fei kengin a lo chhuak a, sial kiangah chuan a ding a, haitêa tui chu a han hmuam a, sial chu a han phuh sang sang a, zawi têm a chham a, a fei ken chuan a sakdawhah a han chhun a, nimahsela na lo têm a chhun tûr a ni, a ṭhen phei chuan chhun pawh an chhun pem lo ve Chu mi zawhah chuan an chek hlum ta a.

A sa chu an chan a, an chhûm a, mi tinin an ei ṭhei a, ei thiang lo an awm lo Amaherawhchu lenpang reng reng chuan an ei ve ngai lo Tin, zû chu an sa ṭeuh va, an in dur dur a, a khuaim nuan ti takin

an chên ţhîn Sedawı an chhun hnu chuan khumai chungah ţhehlân sıam a thıang tawh An ın sakte hı duh duhın an sawısa danglam theı lo va, chutiang thıl-tıh neı chuan tıh theıh chîn an neı zêl ţhîn

Zânkhuang · Heı hı khuangchawı ang deuh a nı a, amaherawhchu zânah an chawı chhuak ţhîn a nı, He mı tıh nân sechal pakhat chu a ngaı a tın, vawkpa pakhat leh vawktê pahnıh kha a tel a ngaı bawk Zu pawh hı bâng lo a nı leh

He mı tı theı chu "Chhuahkhêl" an tı a, puan dungzâwnga ţıal leh tukverh khâp bıal vêl lek hawn theıhna an lo neı leh a

Mıtthı râwp lâm Heı hı chu a hmaa mıte aı hıan a ropuı hle Insênso hle a ngaı a nı A hmaın nula leh tlangvâlın ramhnuaıah thıng an ok chıam a, an zâr dul a, chu chu "Sathıngzâr" an tı a A zârtu nula leh tlangvâlte chu zû leh saın an hraı chıam ţhîn

"Kelkhawthang" an tı a chu chu an talh a, vawk-pui nên thing zârtute chuan an eı thîn Heı hı nula leh tlangvâl sa bıl ni uh a nı Zû tûr chu nula leh thangvâıte bawkın Chawnfânga tih dân ang khân an dâng tlut tlut a, chu mıte hrai nân chuan zû an sa hran a, "Sumtâng zû" an tı a, chu chu upate ın leh, nula leh tlangvâlho pual uık deuh a nı

Mıthtı râwp lâmnaa tel tûr chuan an chhungte khual khuaa mi pawh an chah khâwm vek ţhın a La mu an la khâwm chiam a, lu ruh tiat laiin an hlâwm a, a tuamna tûr chuan puan a hran ngatın an tah a puan tah âwng â uh suaı a nı Chû chuan an la mu

hlâwm chu an fûn a, mihring lû ang takin an siam a, puan mawi deuh hlekin an tuam chhâwng leh a A tak leh a bân atân chuan thing suih phêk hi an ţâwn kawkalh mai a, chu chu puanin an tuam a, mihring a ang thei hle Tin, ţhite an awrhin an behtîr a, puan an sintîr bawk a Chutiang chuan an chhûngte thi an hriat phâk china mi zawng zawng kha an lem chu an siam vek a, khual khuaa an chhûngte thi pawh an siam ve bawk Chûng siamtu atân chuan upa deuh leh themthiam deuh apiang an ruai ţhîn Tin, chûng chu an siam zawha an zûte kha a lo thlum tawh chuan ran an talh a. Ran chu sechal pakhat tal a ki hmawi hawng tawh a ni tur a ni a, vawkpa ... a tel ngei tûr a ni a, a tam lam erawh chu a nei zo va thu a ni, tam tak pawh a ti thei

Tin, ran an talh ni chuan zu an chu an siak a, a ... khâwn bawk a nula leh tlangvâlin an ... chiam a

An mitthi lem siam (fam) kha pathlan ... an tu... tlar a, upahovin mitthi ngaih blate ... a, an ... chiam bawk a An chhûngte thi ... kha an ... ah an vuah thlub va, lungchhe takin mitthi ţah ang tak takin an ţah ţhin

Tin, upahovin hlâng an siam a chu mi ... bawk chuan hmun hrangah thingte an suih phêk a, leikapui angin taochhak tia cmaw ... a zâwn kan uân a hmawrte au vuah lawr a, a ... li nenn vawnbân an siam a, chutah chuan an ... lem siam kha an ţawn bet a, an din kualtîr ... a T ... talah chuan milem chhe pui ... an ... fafite an aw... a chu ... siamtu aiawha an ... a ni a, a hmungah ... an vuah Tîn, hlâng siamtu upahov kha ahtu in zûte an pe a, ahrânga an ei tûrin vawk an talh a, chu chu mi dang eipui lo hi in, anmah un an duh ang angin an ei tur a ni. Chutia an ... te an ... zawh vek hnuah chuan tlai lamah hlâng chu mi...

an zâwn chhuak a, vawi thum an sêp a, chu mi zawh ah chuan an zâwn lêt leh a, atûk lamah chuan an thiat darh vek tawh thîn Mitthi râwp an lâm zawh-ah chuan a tlip nân Sedawi hi an chhun leh ţhîn'

Khuangchawi Hei hi chu a hnuhnûng ber leh a bi kimna ang a ni tawh a, a hmaa mite ai khân a ro pui zâwk a ni Tûn hmaa an thiltihte ang bawk khân nasa taka lo inbuatsaih lâwk a ngai a Sathingte an zâr a, zû pawh an sa lâwk leh ţeuh bawk a

Khuangchawina tûr hian ran pawh a ngai tam tawh hle a ni A tlêm berah sepa pathum leh vawkpa pa-khat leh vawkte pahnih a ngai a, tin, sepui pakhat "Ťlâng phal" an tih chu a ngai bawk Khuangchawi leh a hmaa kan sawitc pawh kha hun bîk neia tih a ni chuang lo va mite an hman tlân lai leh khaw nawm lai deuh favâng lam hian a ni deuh ber thîn a Au gust, September leh October thlate a ni deuh ber a Sathingzâr hi August thla vêl hian an zâr a, thla thum dâwn lai an zâr hnuin an tih tum chu an ţan chauh ţhin a

Khuangchawi hian a nei zo chuan ran tam tak an talh a, an tiropui hle thîn Sathingzâr chu a ro veleh nula leh tlangvâlin an phur a, a zânah a khuain zû an in a, nula leh tlangvâlte chu an lam mup mup a Pa thlangah an thu a, tlangvalin nula pakhat theuh an chawi a, chu chu lâm an ti ţhîn Chu mi sathingzâr phurh ni chuan khuangchawitupa in kha a chim thei laite a lo awm dah ang e, tih hlauvin in chhia chu an siam a, chuvângin "In chhe siam ni" an ti bawk thîn a ni

Chu mi tûk chu ruai pui siam ni chu a lo ni ta a, zîng atangin ruaitheh tûrin an inbuatsaih tan a, ni-lêngin zû an in bawk a Mitthi râwp lâma hlâng an siam ang deuh kha leikapui tê deuh ang hi an siam a Tlai lamah khuangchawitu chhungte kha an chuantîr

a, an duh chuan an laichînte pawh an tel ve a, fanu nulate an neih chuan an chuang tel ngei tûr a ni. Tichuan mualah an zâwn chhuak a, an sêp ta chiam a A chuangate chuan a hmasa berin mipui zîngah âr leh la mu fûn hi an vawrh a, chu mi zawhah tangka te, thî te an vawrh a, an lo inchuh mur mur ţhîn A nei zo deuh chuan silai emaw, darkhuang emaw te pawh an vawrh tel ţhîn a Silai leh darkhuang chu amah tak zawng an vawrh lo va, a aiawh atân hruizên bân chen lek hi an vawrh a, chu chu an inchuh ta luai luai ţhîn a, a changtu apiang chuan silai emaw, dar khuang emaw chu a nei ta a

Atûk chu "Saruh cheuh ni" an ti a, ruai nawi kha an ei leh a, zû an in a, awmni an kham leh a Khuangchawi hi in lama thangchhuahnaah chuan a tâwp ber a ni tawh a. Bahzâr siam te, tukverh hawn te a thiang tawh a, puan leh diar tial te pawh an sin thei an khim thei tawh a "Zawhzawzo an ti tawh a, thangchhuah nu leh pa an ni tawh a, chuvângin pial âl kai thei chin an lo ni ta a Tin, thangchuah chuang an ti a, chu chu "Zaudawh" an ti

Zaudawh: Hei hi khuang vawi thum chawi zawh ah an ti ţhîn Vawi thum lai khuangchawi nawn a ngaih avângin a harsa êm êm a, lal hausa deuh tih nu a ni. Hmân lala kan Mizo lalte zîngah pawh Vûtan san a dawh tih thu an sawi a, chu chu an hriat chhun a ni âwm e. Zaudawh nân chuan a pa pahnih leh sepui tlâng phal an tih hi a ngai a A nei zopa chuan ran tam tak pawh an sêng thei bawk

Ram lama thangchhuah In lama thangchhuah chu pa neinung tak tih thei a ni a Ram lama thangchhuah tûr chuan sa kâp thei tak, pasalţha tak nih a ngai a ni.

Hei pawh hi thil namai a ni lo Thangchhuahna tûr chuan hêng sate hi kah a ngai savawm, sakhî, sêlê, sazuk, sanghal Hêng hi kah kim har tak a ni Sa dang chu tam tak kâp mah sela, heta mi hi a kim loh chuan thangchhuah a ni thei lo

Hêng kâp kim tûr chuan vawi tam tak ramhnuaia vah chhuah a ngai a, achâng phei chuan rei tak tak va riah a ngai a, chuvângin mi hrisêl tak leh chhûngte pawh hnathawk thei leh ngaihtuahawm lo mi neih a ngai Chutichuan pa mal tân chuan buh ei neih lohna fo a ni ang An va ram chhuak khân sa an va hmu fuh kher lo va thangchhuahna chi kher lote an va kâp a Chutichuan ram lama thangchhuah mi hi chuan a thangchhuahna sa chu panga emaw lek ni mah sela, sa dang pawh tam tak a kâp tel a ni tih a lang

Sakhi Hei hi a hmasa bera kah chuan ai a tluang bik thin an ti a, ahrangin sakhi zû an siam ţhin, chu chu sakhi kâp ve lo tân chuan in thiang lo a ni Hêng sa kah tûr kan sawite hi an kah apiangin an ai tuah tûr a ni Sakhi hi vawkpa sûm ngaa ai thèn chu sakhi zu an in nun an lal bik Mi chhiain vawkpa sum ngna a aih leh lalin siala a aihin an lal theih zâwng a intluk a ni Chutianga sakhi mal ai tawh chu sakhi zû tûr pawhin lo zû sela ani chu khâwn hmasa ber tûr a ni a, a sema an sem pawhin pêk hmasak ber tûr a ni a vêng hla takah pawh lêng bo daih mah se an zawng chhuak hrâm tûr a ni a a in hmain tumahin an in a thiang lo va ni

Savawm Hei hi sa hrâng, kah lawk lawk theih loh mi a ni He mi kah loh vânga miin thang an chhuah loh chuan savawm aiah zâmphû te an kâp a, sa aihin an ai ţhin, tichuan savawm kâp anga ngaih an lo ni tawh

Selê: Selê an kahin emaw, sa dang pawh an kah a, hnu lam hawia a tlûkin emaw, a hate a bal a, a kete a bai chuan "Ârhnuaichhiah" an tih hi a awm thin. Selê chu tlu suai lo mah se, ârhnuaichhiah hi chu a awm reng reng tûr a ni.

Âr an man a, khum lûah a sa kah lû nên chuan, "Thlêngpui khup hnu thal loh thei lo," an ti a, thlêng-puun an khuh a, a chungah a kâptupa chu a thu a, zû a in a. Chu chu a ni ârhnuaichhiah an tih chu

Hêng sate hi an kah kim chuan ram lama thang-chhuah an lo ni a, chuvângin pialrîl kai theih an lo ni a Tin, thang chuang atân muvanlai leh rûlngân an hmang leh

Chu thangchhuahpa chu a thih hunin mitthi kawng-ah chuan a sazuk kah ki hreuvah chuan a chuang a, tin, rûlngân chu sazuk ki hreuvah chuan a inzem a, mu-vanlai chu a fu bawk a, a sa kah dangte khân an zui a, Pu Pâwla pawhin a lo sai ngam thîn lo va Ti chuan ropui takin pialrâl chu an lût thin a ni an ti

Hmân lai chuan upa deuh leh râwlthar kha ram lo vâk dûn sela a naupang zâwk chuan sa lo kâp ta sela, a upa zâwk chuan thangchhuahna tûra a bâk kha a lo nih chuan a kaha siangin tûrin tlangvâl sa kah chu a dîl a, tichuan ama kahah an siam a; chutianga ma-mawh taka upain an dîl chuan naupang chuan hun a la ngah bawk a, a la kâp leh zel ang chu tin kiana pêk mai chu an duh thin

BUNG 10

MI LU LÂK CHÎN LAI — VAI LO LEN

Hmasâng hian Lusei leh Pâwih hi an indo ber a Tûn lai indo ang hian pumpui hmachhuana inbeih vak hi a awm mang lo va, a rûk a râlin a thei thei hi an

rawl a, an ram riak emaw, an buh phur emaw, an tui chawi emaw, remchâng an hmuhna apianga an va tawn fuh kha chuan an bei ta thîn a An that a, nunaute pawh zuah chuang lovin an that duh zêl a An lu an tan a, an ak hâwng a, achângin sala mante an nei bawk a Sa kâp angin mi lû chu an han thlen a, bawhhla nên khua an lût a, an mi thah lû chu an ai thîn

A leh lam leh lam chu chutiang chuan an intitawn a, râl hlau rêng rêng hian an awm a, mutmu pawh an tuah ngam ngai lo Achângin ṭangho hi an inpun khâwm chiam a, an rin loh hlânin an do khua an va run phut a, an va that chiam ṭhin a ni

Vawi khat pawh Pâwiho leh Fânaiho an inpun chiam a, Khâwnglung khua an run ta phut mai a, nunau chen in an that vak a, tlêm tê chu an tlân chhuak ru a Pâl an kian hnu chuan khaw chhûngah an han lut leh a a lo reh thuap a, mi ruang chu lu bungin a lo awm phung mai a Mahni chhûngte ruang hlawm tum chuan a i han vâk vêl a, an hre chiang thei tawh mang si lo va, an hai nual hlawm a, mahni chhûngte lo ruang pawh an hlâwm nual hlawm a Khuanghlûmah râlho chuan an mi thahte lû chu an ai a, an ri dur dur mai a, chhûngho thâwm chu a dam chhunte chuan Khâwnglung atang chuan an hre pha reng a Chu mi ṭum chuan sal man pawh an ngah hle An sal mante hi ṭhenkhat chuan an ti tha hle a, nupui pasalte pawh an neihtir thîn a nuam pawh an ti a, hun remchâng tha tak pawh awm mah sela, tlân chhuah chu an duh tawh kher lo Thenkhat erawh chu an tlân a, then khat chu thil khawrei deuh fê chima tlân chhuak ru lehte pawh an awm

Tin, do lohte pawh an remchân phawt chuan kan ram pâwn lama chi hrang hrang awm, Vai te, Lakher te, Matu te, Mirang te, Tuikuk leh Takam te hi thah emaw, man emaw tumin rawlrâlin an thawk chhuak thin a. An dote ngei an nih chuan lal tirhte pawhin an va rawl a, chutichuan mi lû leh sal an rawn hawn kha an lo lâwmpui zêl a An do loh hnam erawh chu lalin bei tûrin a tir lo va, thian insâwm khâwmin ram chhuak tûr angin buhfai phurin an chhuak ta ngawt a An tum lam pan chuan an kal a, thing lêrahte an lâwn a, mi an en thla a, ramah emaw, lovah emaw mei khu lêt lêt an hmuh chuan an pan ta vang vang a. Chêtna remchâng nia an hriat phawt chuan an va bei thut a, an that a, an duh duh chu salah an hruai hâwng thin

Chutia dorâl hauh lo an va that ta mai thin chu lal thenkhat chuan an lâwm lo, an hau hrep zâwk mai thin. Achângin Tlabung thlang lam lui dungte khu an hrât a, Samatchhuah vêla mi te, a thlang leh denhva mi te, Kawrchhe mau laho an tihte chu an zuk that a, an lû chu an tan a, pa pakhat a thattu zinga zuk tel ngeia sawi dân phei chuan, "Kan mi thah lû chu kan han dah khâwm a an thli ak chu kan inpir siak ta a, pasaltha lo chu kan hriat ngei mai le," a ti a

Sawrkârin chutiang tih chu ching lo tûr leh an tih fo chuan an hrem ngei dâwn a ni tih thutein kan rikrâp thin mah sela, an aim duh chuang lo va Kan depho hnamte lah chuan, "Lusei zawng lu la mi an ni, lû an duh êm mai," an ti a, an fate tihthaih nân tak an hmang a Kan ram pâwn lama hnam dang tam zâwk an awm te leh chak zâwk an ni tih te lah